

תּוֹךְ הַנִּחָל

דְּבָרִים וּפְלָאִים עֲרִיבִים וּמְתוּקִים עַל פְּרִשְׁתֵּי הַשְּׂבִיעַ
נִאֲמָרוּ עַל יַד
מִרְץ מוֹהֲרָא"ש ז"ע

פְּרִשְׁתֵּי לְדָלָךְ

לֵיל שַׁבַּת קֹדֶשׁ פְּרִשְׁתֵּי לְדָלָךְ תַּנְשׂ"א

דְּבַר מוֹהֲרָא"ש ז"ל עַל פִּי דְבָרֵי רַבְּנֵי חֶלֶק ב' סִימָן ז' הַמְדַבֵּר מִרְחֻמְנוֹת מְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל, וְאֵיךְ שְׂמוּצִיא אוֹתָם מְעוֹנוֹתֵיהֶם

וְהַצְלַחְתּוּ, וְאִם אֵין לוֹ הַרְגָּשָׁה זֹו אֲזִי אֵינוֹ נִקְרָא בְּשֵׁם מְנַהֵיג כָּלֵל וְלוֹבֵשׁ טְלִית שְׂאִינוֹ שְׁלוֹ, כִּי מְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל צָרִיף לְדָאג בְּשִׁבִיל טוֹבַת נְשִׂמַת יִשְׂרָאֵל שִׁיְהִיָּה לָהֶם כָּל טוֹב בְּרוּחָנִיּוֹת וּבְגִשְׂמִיּוֹת וְלֹא יִהְיֶה חוֹשֵׁשׁ לְטוֹבַת עֲצָמוֹ כָּלֵל, וּכְמוֹ מִשָּׁה רַבְּנֵי, עֲלִיו הַשְּׁלוֹם, שִׁיְהִיָּה מְנַהֵיגִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל וְהִיָּה רַחֲמָן אֲמִתִּי וּמְסַר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבִילֵם בְּכָל מְקוֹם, וְכַמָּה פְּעָמִים הִשְׁלִיף נַפְשׁוֹ מִנְּגֵד וְלֹא חָשַׁשׁ עַל עֲצָמוֹ כָּלֵל, וּבְשִׁעָה שְׂאֵמַר לוֹ הַשֵּׁם-יִתְבָּרֵךְ (שְׁמוֹת לֵב, ט): "וְאֶכְלֵם וְאֶעֱשֶׂה אוֹתָךְ לְגוֹי גְּדוֹל" וְכוּ' - לֹא הִשְׁגִּיחַ עַל זֶה כָּלֵל, וְאָמַר: "אִם תִּשָּׂא חֲטָאתָם וְאִם אֵין מַחְנִי נֹא מִסְפָּרָךְ" וְכוּ', וְרַק זֶה נִקְרָא מְנַהֵיג אֲמִתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

פָּתַח וְאָמַר מוֹהֲרָא"ש ז"ל, רַבְּנֵי ז"ל אֹמְרִי (מוֹהֲרָא"ש ז"ל חֲזוֹר בְּקִצּוֹר עַל תְּמִצִּית דְּבָרֵי רַבְּנֵי ז"ל בְּתוֹרָה זו), כְּתִיב (ישעיה מו, ט): "כִּי מִרְחֻמָּם יִנְהַגִּם", הֵינּוּ מִי שֶׁהוּא רַחֲמָן יְכוֹל לְהִיּוֹת מְנַהֵיג, וְצָרִיף לִידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הַרְחֻמְנוֹת, פִּי עַל רְשָׁעִים אוֹ עַל רוֹצְחִים וְגִזְלָנִים אֲסוּר לְרַחֵם, וְכֵן מִי שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הַרְחֻמְנוֹת, אֲזִי יוֹכֵל לְרַחֵם עַל תִּינוּק שֶׁל אֲרַבְּעָה יָמִים לִיתֵן לוֹ מֵאֶכֶל הַצָּרִיף לְגְדוֹל וְלֹא לְקִטָּן כְּזֶה, פִּי קִטָּן כְּזֶה צָרִיכִין לְזוֹנוֹ רַק עַל יְדֵי חֶלֶב דִּיקָא, עַל פִּן צָרִיף לִידַע אֵיךְ לְהִתְנַהֵג עִם הַרְחֻמְנוֹת, שֶׁלְקִטָּן כְּזֶה צָרִיכִים לְרַחֵם לִיתֵן לוֹ חֶלֶב דִּיקָא, וּלְגְדוֹל מֵאֶכֶל הַצָּרִיף לוֹ, וְכֵן עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיכִים לְרַחֵם בְּמַה שְׂצָרִיף לוֹ, וְרַחֲמָן כְּזֶה הוּא רַק מִשָּׁה רַבְּנֵי, כִּי הוּא הִיָּה מְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל, וְהוּא יִהְיֶה הַמְנַהֵיג לְעֵתִיד, כִּי מַה שִׁיְהִיָּה הוּא שִׁיְהִיָּה, כִּי מִשָּׁה רַבְּנֵי הִיָּה לוֹ רַחֲמָנוֹת בְּאֲמַת עַל יִשְׂרָאֵל, וּמְסַר נַפְשׁוֹ בְּשִׁבִילֵם וְכוּ', כִּי עַקֵּר הַרְחֻמְנוֹת הוּא כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל עִם קְדוּשׁ נּוֹפְלִים חֵס וְשְׁלוֹם בְּעוֹנוֹת, וְזֶהוּ הַרְחֻמְנוֹת הַגְּדוֹל מִכָּל מִינֵי רַחֲמָנוֹת, כִּי כָּל הַיִּסּוּרִים הַקָּשִׁים שֶׁבְּעוֹלָם אֵינָם נִחְשָׁבִים כָּלֵל כִּנְגַד הַמְשָׂאוֹי הַכְּבֵד שֶׁל עוֹנוֹת, חֵס וְשְׁלוֹם, וְזֶהוּ רַחֲמָנוֹת הַגְּדוֹל מִן הַכָּל שְׂצָרִיכִים לְרַחֵם עַל הָאָדָם לְהַכְנִיס בּוֹ דַּעַת, בְּחִינַת (תְּהִלִּים מֵא, ב): "אֲשֶׁרִי מִשְׁכִּיל אֶל דָּל", כִּי אֵין עֵנִי אֶלָּא מִן הַדַּעַת (נִדְרִים מֵא ע"ב), וְצָרִיכִים לְרַחֵם עֲלָיו לְהַכְנִיס בּוֹ דַּעַת; עֵינֵן כָּל זֶה בְּדְבָרֵי רַבְּנֵי ז"ל.

וְהִנֵּה הַיּוֹם בְּעוֹנוֹתֵינוּ הַרְבִּים נִתְרַבּוּ מֵאִד מְנַהֵיגִים שְׂאֵינָם מְנַהֵגִים וְאֵין לָהֶם שׁוֹם מִשָּׁג כָּלֵל מַהוּ הַפְּרוּשׁ שֶׁל מְנַהֵיג יִשְׂרָאֵל, כִּי חוֹשְׁשִׁים רַק לְטוֹבַת עֲצָמָם לְהַרְבוֹת כְּבוֹדָם וְכִסְפָּם וְרִכּוּשָׁם וְכוּ', וְקָשָׁה מֵאִד לְהַזְהֵר מֵהֶם, אֲבָל כָּל אֶחָד וְאֶחָד צָרִיף לְעֲשׂוֹת לְנַפְשׁוֹ חֲשׁבוֹן מְדִיק וְלִשְׂאֵל אֶת עֲצָמוֹ אִם הַמְנַהֵיג שֶׁהוּא מִקְרָב אֵלָיו הוּא רַחֲמָן אֲמִתִּי שְׂרוּצָה לְזַכּוֹתוֹ עִם כָּל טוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי, וְאֲזִי בּוֹדָאֵי רְאוּי לְהִשָּׂאֵר אֲצִלוֹ וּלְהִתְאַבֵּק בְּעַפְרֵי רַגְלָיו, אֲבָל אִם אֵינוֹ רוֹאֶה הַרְחֻמְנוֹת שֶׁלוֹ אֵין כְּדָאֵי לְהִסְתַּכֵּב שָׁם כִּי יִכְלֶה יָמָיו וּשְׁנוֹתָיו בְּהֶבֶל וְרִיק וְלֹא יִשָּׂאֵר בְּיָדוֹ מְאוּמָה נִמְצָא שֶׁלֹּא הִטְעָה רַק אֶת עֲצָמוֹ.

וְהִנֵּה הַרְחֻמְנוֹת שֶׁל מְנַהֵיג אֲמִתִּי הוּא בּוֹדָאֵי שְׂקוֹל דֶּק מֵאִד, כִּי צָרִיכִים לְהִתְנַהֵג עִם רַחֲמָנוֹת אַחֲרַת כָּלִפִּי כָּל אֶחָד, וּכְמוֹ לְמַשֵּׁל עַל תִּינוּק קִטָּן אִי אֲפָשֵׁר לוֹמַר

וְהַסְבִּיר מוֹהֲרָא"ש ז"ל, כִּי הִנֵּה מְנַהֵיג אֲמִתִּי שֶׁל יִשְׂרָאֵל צָרִיף לְהִיּוֹת רַחֲמָן גְּדוֹל, הֵינּוּ שִׁתְהִיָּה לוֹ הַרְגָּשָׁה פְּנִימִית בְּשִׁבִיל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, וְיִרְצָה לְרְאוֹת רַק בְּטוֹבָתוֹ

תוך הנחל – פרשת לך לך תנש"א

מעוונותיהם, כי יש מנהיגים שיודעים מדת הרחמנות בגשמיות, דהינו אם אין לאדם פרנסה ובריאות וכו' הם יודעים לרחם עליו ולהתפלל בעדו, אבל שתהיה להם הרגשה ויכאב להם על נשמות ישראל שנופלים בעוונות ונכשלים במה שנכשלים רחמנא ליצ'ן, ובפרט על נערי בני ישראל שנתפסים בזוהמא והקלפות המתגברים בראש כל חוצות, זעירין אינון מאד שיש להם הרגשה בזה, כי על פי רב אין המנהיגים יודעים כלל שיש ירידות ונפילות כאלו בדורות הללו, וחושבים שמי שמדבר מזה הוא בעל דמיון ובעל חלומות וכו', אבל בעוונותינו הרבים החוש מעיד אחרת ורק הצדיקים האמתיים שהם בעלי רחמנות באמת יודעים היטב מה שעובר על בני אדם בדורות הללו, ואיך שנשמות ישראל נופלים ונכשלים במה שנופלים ונכשלים רחמנא ליצ'ן, ונשמות אלו צועקות וקוראות בקול מר ומרור מאד שיבוא אחד להציל אותם להכניס בהם דעת, ולכן אין עוד רחמנים בעולם כמו אלו הצדיקים שדואגים בעבור תקון נשמות ישראל להוציאם בעוונותיהם, ואשרי מי שזוכה להתקרב אליהם באמת.

ואומר רבנו ז"ל, ואפלו כשמגיע זמנו להסתלק, והנשמה עולה ומתדבקת במקום שעולה, בעולמות עליונים, אין זה תכלית ושלמות, שתהיה הנשמה רק דבוקה למעלה. רק עקר השלמות של הנשמה היא, שבעת שהיא למעלה תהיה למטה גם כן. על כן צריך שישאיר אחריו ברכה, בן או תלמיד, כדי שישאר דעתו למטה גם כן בעת שנסתלק למעלה, כמו שאמרו רבותינו, זכרונם לברכה (בבא בתרא קטז): "אשר אין חליפות למו" – חד אמר בן, וחד אמר תלמיד, כי התלמיד מקבל דעת הרב. גם הבן, בודאי אין מעלה כשנשאיר בן רשע, חס ושלום, והעקר להשאיר בן שיהיה בחינת תלמיד גם כן, שיקבל ממנו שכלו ודעתו. ולאידך מאן דאמר די בתלמיד לבד, כי מאחר שעקר הוא כדי שישאר דעתו בעולם, על כן די גם בתלמיד לבד, כי זהו עקר השלמות, שישאר דעתו בעולם הזה גם בעת ההסתלקות, כשהנשמה עולה למעלה.

כי מי שיודע קצת בידיעתו יתברך, הוא יודע שעקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך הוא רק שאנחנו בעולם הזה השפל נגדל ונקדש שמו יתברך, וזהו עקר התענוגים והשעשועים של השם יתברך, כמו שאמרים (בתפלת מוסף של ימים הנוראים) ואבית תהלה מגושי עפר מקרוצי חמר וכו', כי השם יתברך יש לו שרפים וחיות ואופנים ועולמות עליונים, שהם עובדים אותו יתברך, ואף על פי כן עקר התענוג והשעשוע שלו כשעולה למעלה העבודה של עולם השפל הזה, ועל כן צריכים

שצריכים לרחם עליו לתת לו בשר לאכל וכו' כי תחנק אותו בזה חס ושלום ואין זו רחמנות כלל, וכן לתן בקבוק של חלב לגדול אין זה רחמנות כי ימות מרעב וכו', ולכן כל אחד צריך רחמנות אחרת כפי בחינתו ומדרגתו, וכן הוא אצל המנהיג האמתי שצריך לרחם על כל אחד כפי בחינתו ומדרגתו, לגדולים והחשובים במעלה צריכים לגלות תורות והתחזקות הראויות להם, ולקטנים במעלה צריכים לעוררם ולחזקם לצאת מחשך והירידות שלהם, ולכן הצדיק נקרא (במדבר כז, יח): "איש אשר רוח בו", שיודע להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד (עין שם ב"ש"י), כי יודע היטב איך לתן אכל לכל אחד ואחד כפי מה שצריך ואשרי מי שזוכה להתקרב למנהיג רחמן כזה.

והנה זהו ברור שעקר הרחמנות על האדם הוא כשנופל לעוונות, חס ושלום, כי כל היסורים הקשים שבעולם אינם נחשבים כלל כנגד המשאוי הכבד של עוונות, חס ושלום, כי משא כזה אי אפשר לשא כלל, בבחינת (תהלים לח, ה): "כמשא כבד יכבדו ממני", כי מי שיודע קדשת ישראל מאין הם לקוחים, ויודע רוחניות ודקות של נפש מישראל הוא יודע שישאל עם קדוש הם רחוקים לגמרי מעון, ואין עון שיהיה להם כלל, ועל-כן כל היסורים שבעולם אינם נחשבים למשאוי כנגד המשא הכבד של עוונות רחמנא ליצ'ן, ואפלו אם יש לאדם יסורים אם אין בהם עוונות אינם נחשבים ליסורים כלל, כי בקל לו להפיר את השם יתברך ולקבל הכל באהבה, אבל אם היסורים הם יסורי הנפש מחמת עוונותיו אלו יסורים קשים ומרים מאד, וזהו מה שאמרו חכמינו הקדושים (שבת נה ע"א): 'אין יסורים בלא עון', הינו כשאין בהם עון אינם יסורים כלל, כי עקר היסורים הוא רק כשנופלים בעוונות, חס ושלום, ולכן זהו עקר הרחמנות לרחם על ישראל עם קדוש ולהוציאם מהמשאוי הכבד של העוונות, ועל כן משה רבנו עליו השלום שהיה מנהיג רחמן אמתי, בכל עת שנפלו ישראל באיזה עון היה מוסר נפשו עליהם להתפלל בעדם, כגון בחטא העגל ובמרגלים וכו' כי ידע שלפי קדשת ישראל ודקותם הם רחוקים מעון ואי אפשר להם לשא כלל המשא הכבד של העון, ועקר עבודתם של צדיקים אלו הוא להכניס דעת אמיתית בתוך נשמות ישראל, כי מהיכן בא להם עוונות חס ושלום, זהו רק מחמת שאין להם דעת, כי אין אדם עובר עברה אלא אם כן נכנס בו רוח שטות (סוטה ג' ע"א), ולכן עקר הרחמנות הוא לגרש הרוח שטות ממנו ולהכניס בו דעת וזו נקראת רחמנות אמיתית.

ולזה צריך סיעתא דשמיא מיחדת שתהיה לו הרגשה אמיתית לנשמות ישראל ולרחם עליהם להוציאם

תוך הנחל - פרשת לך לך תנש"א

התעוררות דקדושה לעובדא ולמעשה, פי לא הביא לשומעיו שום תועלת, אבל כשאדם יכול להוריד ולצמצם עצמו בכדי לדבר אפלו אם הכי גרוע והכי פחות בעולם, ויכול להכניס בו השתוקקות אמיתית לחזר אל השם יתברך, זוהי מעלה נוראה ונשגבה מאד שאין למעלה ממנה, ואף על פי שבשעה שהוא מדבר עם אנשי העולם זה נראה כאלו מדבר דברים פשוטים ודברים בטלים, וממש נדמה להם כאלו הוא החבר שלהם, אבל אחר-כך כשאדם הולך משם ומתחיל ללמד חמש ומשניות וגמרא ומדרש וכו', ונכנס בו חשק חדש לגמרי, זהו סימן שהאיש הזה הוא צדיק גדול ונורא מאד ויודע איך להלביש ולצמצם השגות אלקות עד שאפלו אדם פשוט יכול להנות מאורו הגדול.

והנה כל אדם יכול לקיים דבר זה על ידי שישאיר אחריו ספר קדוש המדבר דבורי אמונה ודבורי התחזקות לנשמות ישראל, כי ספר הולך מאיש אחד לשני, ועושה פעלה נפלאה בעולם ומעמיד תלמידים הרבה, כי על ידי שאדם כותב ספר זה נחשב כאלו זכרו ולמודו קים תמיד לדורות עולם ונעשים כל בני אדם כתלמידיו, וספר נדמה כמו ציר טוב שציר איזו תמונה ובתוך התמונה גם ציר הצורה שלו, נמצא שכל מי שמסתכל בתמונה זו יודע מי ציר אותה, כמו כן הוא עם הספר שאדם משאיר אחריו זהו כאלו התמונה שלו מציר שם, כי פניו שכלו וחקמתו של האדם הוא בתוך הספר (עין לקוטי מוהר"ן, חלק א', סימן קצב), ואנחנו רואים בחוש שכל הצדיקים שהשאירו ספרים קדושים אחריהם נשאר זכרם קדוש בין עם ישראל לדורי דורות, כמו התנא רבי שמעון בר יוחאי שכתב ספר הזהר על ידי זה שמו הקדוש נעשה מרגל בפי כל הבריות, וכלם באים לקברו הקדוש בעיר מירון, ומבקשים בכחו ובזכותו כל מיני רפואות וישועות וכו', כי רבי שמעון בר יוחאי על ידי הארתו העצומה שהשאיר אחריו בספרו הקדוש נחשב כאלו הוא בחיים תמיד, וכמו שהסתלק עם מלים אלו על לשונו (תהלים קלג, א): "כי שם צנה ה' את הברכה חיים", ולא הספיק לגמר "עד העולם" עד שנסתלק ויצאה נשמתו בחיים (וכמבאר כל זה באדרא קדישא), כי נחשב כאלו הוא חי וקים תמיד על ידי השארתו הקדושה שהשאיר בעולם, וכן היה אצל כל הצדיקים שבכל הדורות שעל ידי ספרם הקדוש שהשאירו אחריהם נחשבים כאלו הם חיים וקים בעולם, ולפעמים בחיים חיותם לא היו מפרסמים כל-כך, וכמו שמצינו אצל הצדיק הקדוש הרבי ר' אלימלך ז"ל שבחיים חיותו לא היו הרבה אנשים שהסתובבו אצלו, אבל אחר הסתלקותו הספר הקדוש "נעם אלימלך" נשאר קדוש בין כל שכבות

להשאיר אחריו בן או תלמיד כפי שתשאר דעתו למטה, שאיר בכני עולם הזה השפל, כי כשנשאיר דעתו למטה על ידי בן או תלמיד נחשב כאלו הוא בעצמו ממש נשאר בעולם, עין שם כל זה בדברי רבנו ז"ל.

והסביר מוהר"א ז"ל, כי הנה עקר עבודת האדם בזה העולם לזכות לפעל פעלות טובות למען השם יתברך ותורתו הקדושה וישאיר הפעלות האלו אחריו לדורות עולם, ואפלו כשמגיע זמנו להסתלק לא יסתלק ביד עם כל הארתו למעלה בלי להשאיר שום דבר אחריו למטה, רק אדרבה אחר הסתלקותו יתחיל אורו להאיר בהארה גדולה מאד על ידי הדעת והשכל שהשאיר אחריו בבנים ובתלמידים, כי זהו עקר המצוה של פריה ורביה שישאיר בנים בזה העולם שימשיכו דעתו אחריו ויגלו אור האמונה הקדושה בעולם בבחינת מה שכתוב (ישעיה לח, ט): "אב לבנים יודיע אל אמתך", כי בודאי אין זו שלמות כלל להשאיר בנים אחריו שאינם מכירים השם יתברך חס ושלום, כי אזי אינם נקראים בשם אדם כלל, והם כמו חיות בדמות אדם, אלא העקר שהבנים שלו ימשיכו דרך האמונה בעולם, ואזי נחשב כאלו האדם בעצמו עדין חי בעולם, בבחינת מה שאמרו חכמינו הקדושים (תענית ה' ע"ב) על יעקב אבינו שלא מת, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, כי כשיש בנים בזה העולם הממשיכים דעתו הקדושה מדור לדור, אזי נחשב כאלו האדם חי ממש.

והנה בודאי זהו עקר המעלה כשזוכין לבן כזה שמקבל דעתו וחקמתו בשלמות, כי הבן נמשך ממח האב וזה נחשב כאלו אביו קים בזה העולם ממש, אבל גם יש מצות פריה ורביה ברוחניות, שיעמיד האדם תלמידים ויכניס בהם דרכי האמונה הקדושה ואור התורה הקדושה, וכמו שדרשו חכמינו הקדושים (ספרי): "ושננתם לבניך" (דברים ו, ט) - אלו התלמידים, כי הם נחשבים כבנים ממש, ועל-ידי בנים אלו גם כן נחשב כאלו האדם חי וקים, כי הלא הם מפרסמים ומגלים את הלמודים הנפלאים שלו בכל העולם כלו, ולכן על ידי שאדם מעמיד תלמידים הגונים ההולכים בדרך התורה הקדושה זה גם כן נחשב כאלו קים מצות פריה ורביה ונחשב כאלו הוא קים בשני עולמות למעלה ולמטה בשעה אחת.

ובאמת זהו עקר מעלת הצדיקים הגדולים שיודעים איך לצמצם הארתם העצומה ולהכניס אותה בתוך אנשים פשוטים העוסקים בעסקי עולם הזה, כי בודאי אין זו שלמות כלל שיגיד אדם תורות ופולפולים עצומים שאף אחד אין מבין אותם כלל ולא נשאר ביד אף אחד שום

תוך הנחל – פרשת לך לך תנש"א

מאד שיהיה לו גם בן שנמשך ממנו האב ממש, ולכן בקש אברהם אבינו הרבה על זה וכמו שכתוב (בראשית ט"ו) ויאמר אברהם ה' אלקים מה תתן לי ואנכי הולך עירי וכן משך ביתי הוא דמשך אליעזר, הינו אף על פי שהיה לו תלמיד כזה שהיה מפרסם למודו הטוב בכל העולם כלו, והיה חשוב אצלו כמו שלשה מאות ושמונה עשר איש, וכמו שאמרו חכמינו הקדושים (ומובא בפרוש רש"י) על הפסוק (שם יד, יד): "ויקח את חניכיו ילידי ביתו שמנה עשר ושלוש מאות" וכו' – שזה היה אליעזר לבדו ושמו בגימטריא שלש מאות ושמונה עשר, וזהו גם בגימטריא ש"ח ואין שיחה אלא תפלה (ברכות כו ע"ב), כי הוא פרסם עבודת התפלה שהתחיל אברהם אבינו לגלות בעולם, אבל אף על פי כן רצה אברהם אבינו לזכות גם לבן שימשיך דעתו אחריו בעולם ובדרך זה יכלל בחינת בן ותלמיד כחדא שזה עקר השלמות, (וכמבאר היטב בתורה הנ"ל), ולכן אשרי מי שעובד כל ימיו להכניס דעת דקדושה בכנים ותלמידים ותהיה כל יגיעתו לקדש שם שמים ברבים כי בדרך זה יהיה נחשב כאלו חי וקים לעולם, והשם יתברך יזכנו להעמיד בנים ותלמידים הגונים בעולם ויהיה שם שמים תמיד מתקדש על ידינו לדורות עולם, אמן בן יהי רצון.

הצבור, וכל נשמות ישראל מתחממים לאורו, ואף לוקחים אותו לסגלה לחולה או לילדת וכו', וכן המונים באים לבקר קברו הקדוש בעיר ליעזבסק, כי על ידי הארתו העצומה נחשב פאלו הוא בחיים ממש, ולכן אשרי הזוכה להתקרב לצדיקים פאלו בחיים חיותם ולהיות נמנה בין תלמידיהם, וגם זוכה להמשיך למודם הנפלא בעולם לגלות לעם ישראל את ההארה העצומה שקבל מהם, כי על ידי זה יקדש שם שמים על ידו ברבים וינציח זכר רבו בין עם ישראל לדורות עולם.

וקשר מוהרא"ש ז"ל את כל הענין הנ"ל לפרשת השבוע (פרשת לך לך) בקשר נורא ונפלא מאד, כי הנה זהו גדל המצוה להוליד בנים בזה העולם עד שלפעמים אפילו מאיש פשוט או מרשע גדול יכול לצאת בן הגון שימלא כל העולם כלו עם אלקותו יתברך, וכמו שהיה אצל תרח שיצא ממנו בן כמו אברהם אבינו שהיה ראש למאמינים וגלה ופרסם אלקותו יתברך בכל העולם כלו, וכן מצינו אחר כך שעקר השתוקקותו של אברהם אבינו היה להוליד בן חי וקים שימשיך דעתו הקדושה בעולם אחריו, כי אף על פי שזכה לתלמיד אליעזר שהיה דולה ומשקה מתורת רבו לאחרים, אבל אף על פי כן השתוקק

בקר שבת קדש פרשת לך לך תנש"א

דבר מוהרא"ש ז"ל דבורים נוראים ונפלאים בספורי מעשיות של רבנו ז"ל מעשה מו' בעטלירם, מעשה יג, דף ריג, עיי"ש

בתשובה. וביום (אי אפשר לבוא לשם, כי ביום) אי אפשר לסבל השמחה שיש שם – כי בודאי אין שמחה כזו כשזוכה נפש מישראל לצאת מהטמאה הגדולה שנתפס בתוכה ולחזור ולהתיחד עם הקדוש-ברוך-הוא. כי ביום מתקבצים שם צפרים אצל כל אחד ואחת מהזוג הנ"ל, והם מנחמים ומשמחים את כל אחד ואחת מהזוג הנ"ל בשמחות גדולות מאד מאד ואומרים להם דברי תנחומים, שעדין אפשר שתמצאו זה את זה, עד שביום אי אפשר לסבל את גדל השמחה שיש שם – כי זוהי עבודת הצדיקים שבתצות לילה הם מאוננים ומקוננים על עצם מרירות הגלות של השכינה הקדושה ונשמות ישראל, ועל גדל רחוקם מאביהם שבשמים, וצר להם מאד על כל הצרות והיסורים שנשמות ישראל סובלים בגלות, אבל ביום הם חוזרים לעבודתם הקדושה של תורה ותפלה וגלוי האמונה הקדושה בעולם. ועל ידי זה סוף-כף-סוף בודאי יחזרו ויתחדו שני צפורים אלו שהם קודש-אשרי-הוא וכנסת ישראל, ולכן בודאי אי אפשר לסבל גדל השמחה שיש שם ביום כי זהו עקר שמחתם לנצח, וזהו בחינת

פתח ואמר מוהרא"ש ז"ל, רבנו ז"ל ממשך לספר: אף לא רצו להאמין זאת – כי קשה מאד לאנשי העולם להאמין שיש ירידות ונפילות פאלו הגורמים לנשמות ישראל לבכות בלילה בקול יללה ומרה מאד, ורק הצדיקים האמתיים מבינים היטב מה שעובר על נשמות ישראל בדורות הללו ורק הם יודעים איך לרחם עליהם באמת להשיבם אל אביהם שבשמים. ואמרו לו: התוליד אותנו לשם, ואמר, הן (אני יכול להוליד אתכם לשם), אף אין אתם יכולים לבוא לשם, כי כשתתקרבו לשם לא תוכלו לסבל את קול היללה מאחר שגם פאן אין אתם יכולים לסבל ואתם מכרחים גם כן לילל כנ"ל, כשתגיעו לשם לא תוכלו לסבל כלל – כי רב בני אדם אין מאמינים שיש ירידות ונפילות פאלו, רק כשלמעשה קורה אצלם דבר כזה שאחד מקרוביהם או בני משפחתם יוצאים לתרבות רעה ונופל לטמאה וזהמא גדולה, רחמנא ליצלן, אזי מתחילים גם כן להבין קצת את עצם הרחמנות שיש על נשמות אלו ואיך שהצדיק בודאי צודק מאד בכל דבריו שמכרחים לעסק בתקון נשמות אלו ולהחזיר אותם

תוך הנחל - פרשת לך לך תנש"א

הזה אליהם. ועל פן אני יכול להשליך את הקול של הצפורה שיגיע סמוך למקום הצפור, וכן להשליך קול הצפור שיגיע סמוך למקום הצפורה ולהמשיכם יחד על ידי זה (ועל ידי זה יתמקן כל הנ"ל) - כי זהו עצם מעלת הצדיק שיודע איך להשליך הקולות של נשמות ישראל לאביהם שבשמים, ויודע להמליץ טוב בעדם לפני הקדוש ברוך הוא וללמד עליהם כל מיני זכיות והמלצות טובות, וכן לאיך גיסא יודע להשליך קול של השם-יתברך כביכול אצל נשמות ישראל, וישמעו כאלו הקדוש ברוך הוא קורא להם ומבקש אותם לחזור בתשובה שלמה לפניו וכמו שכתוב (מלאכי ג. ט): "שובו אלי ואשובה אליכם", ועל-ידי שהצדיק משליך את הקולות מזו לזה ומזה לזו הוא חוזר ומיחד אותם ונעשה יחוד השלם. אף מי יאמין זאת - כי מי זה שיאמין בעצם כוחו של הצדיק שיכול לפעל דברים נוראים כאלו. והוליה אותם לתוף איזה יער ושמעו כמו אחד שפותח את הדלת וחוזר וסוגרו ונועלו בבית שקורין קלאמקא, ונשמע קול ההפאה של הקלאמקא - כי הצדיק מראה לכן אדם איך שפותחים לו השער של הקדשה, אבל לא יחשב שכבר עומד שם בקביעות וכאלו כבר השלים עצמו בתכלית השלמות, כי אחר כך חוזרים וסוגרים אותו ונועלים אותו במנעול חזק, ואזי רואה שעדין נשאר מבחוץ לגמרי, כי העקר שיקנה האדם לעצמו מדת הענוה והשפלות וידע תמיד שעדין לא התחיל לעשות שום דבר כלל בעבודת השם-יתברך, ועל ידי שתמיד יעשה התחלה חדשה ויבקש שיפתחו לו את הדלת, על ידי זה בעצמו יזכה להגיע אל מדרגתו וענינו, וכמובא בספר הקדוש "נעם אלימלך" על הפסוק (תהלים קיח, קיט-כ): "פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה, זה השער לה' צדיקים יבאו בו", הינו שזה בעצמו שהצדיק תמיד אומר "פתחו לי שערי צדק" ונדמה לו כאלו עומד מבחוץ לגמרי, זהו גופא השער לה' שצדיקים יבאו בו, הינו זה בעצמו מביא אותם למדרגתם הגבוהה, ולכן זהו הדבר הראשון שהראה הצדיק להם איך שפותחים להם הדלת אבל אחר כך סוגרים אותו, וידעו תמיד שעליהם להתקדש יותר ויותר בעבודת השם-יתברך. ומורה בקני-שרפה שקורין ביקס - הינו שהראה להם שיש ירידות ונפילות כאלו בעולם שהם כמו ירית חצים הנאמר על פגם הברית רחמנא ליצלן שיורה פחז, והם עקר החצים שהבעל-דבר יורה באדם לקרר אותו מעבודת השם-יתברך ולהרחיקו מהקדשה, ואדם צריך להיות כגבור חיל נגדו ולא לפול בדעתו משום ירידה ונפילה שבעולם רק לקום בכל פעם מחדש לעסק בעבודת השם-יתברך באמת. ושלח את הפלכ לחטף (את הדבר שהיה מורה), והפלכ היה מתחבט וגורר

(תהלים ל. ט): "בערב ילין בכי ולבקר ונה", שמצד אחד בלילה יש יללה ובכיה גדולה, אבל מצד שני ביום מתזקים את עצמם בשמחה עצומה מאד על ידי כל הנקדות טובות של תורה ותפלה, ועם התקנה התזקה שבודאי סוף כל סוף יחזור ויתמקן הכל. וקול הצפרים שמשמחים אותם אינו נשמע למרחוק רק כשמגיעים לשם, אבל קול הזוג הנ"ל שמיללים בלילה הוא נשמע למרחוק, ואי אפשר לבוא לשם מחמת זה פנ"ל - כי זהו טבע העולם, כשיש שמחה אמתית של איזו נשמה מישראל שזכתה לחזור בתשובה לאביה שבשמים, ענין זה נשאר בשתיקה ובהשקט גדול ולא שומעים השמחה למרחוק כלל, אבל להפוך כשחס ושלום אחד יוצא לתרבות רעה רחמנא ליצלן, אזי הקול יללה שומעים למרחוק וכלם מדברים ומשיחים מזה, ובאמת היה צריך להיות להפוך, קול השמחה היו צריכים לגלות ולפרסם בכל העולם פלו כי על ידי זה היו מעוררים עוד נשמות ישראל לחזור אל דרך התשובה, וקול היללה היו צריכין להסתיר פל מה שיכול, אבל זהו טבע של בני אדם שהקול יללה תמיד שומעים יותר למרחוק. אמרו לו (הינו החכמים הנ"ל אמרו לזה שצוארו עקם), ואתה יכול לתקן זאת? - כי קשה מאד לבני אדם להאמין שיש צדיק גדול ונורא כזה שיכול ליחד ולקרב שני הצפרים הנ"ל כאחד ולהחזיר נשמות ישראל בתשובה שלמה לאביהם שבשמים. השיב, אני יכול לתקן, כי אני יכול לעשות ולכונן כל הקולות שבעולם (הינו שפל מיני קולות שבעולם הוא יכול להוציאם בקולו ולכונן ממש כמו איזה קול שיהיה) - כי הצדיק הוא איש אשר רוח בו, ויודע להלך נגד רוחו של כל אחד ואחד, ויש לו קול קדוש ונורא כזה שיכול לכנס לפנימיות הלב של כל אחד ואחד מישראל, והוא יודע לכונן בדיק אל כל ירידותיו ונפילותיו וכו' עד שיעורר אותו לצאת מהם ולחזור לעסק בעבודת השם-יתברך באמת. גם אני יכול להשליך קולות, הינו כי אני יכול להשליך קול, שבכאן במקום שאני מוציא הקול לא יהיה נשמע הקול כלל, רק ברחוק יהיה נשמע שם הקול - כי זוהי גם עבודה אחרת שיש להצדיק האמת שיכול להסתיר עצמו בהסתרה וכסוי כזה עד שלא ידעו כלל מאפוא הקול שלו יוצא, כי סביב משכן הצדיק לא שומעים ורואים כלום, אבל מרחוק רואים גדל הפעלות שדבוריו הקדושים עושים בעולם, וזהו מחקי הבחירה והנפיון שהצדיק ישאר מכסה ומסתור מאד מעיני הבריות עד שעל פי רב חולקים עליו ורודפים אותו בכל מיני רדיפות ובזיונות, אבל מרחוק הינו בכל קצוי העולם בני אדם מתעוררים בתשובה על ידו ואלפים ורבבות נשמות ישראל עוסקים בתורה ותפלה בכחו ובזכותו, ורבים אין יודעים כלל מאיפא בא הקול הקדוש

תוך הנחל – פרשת לך לך תנש"א

כי הוא מכסה ומסתר מאד מעיני הבריות, ואין אף אחד מכיר מאיפה בא קול התעוררות זו. (ולא ספר יותר בזה הענין, ומוכן שדלג בכאן) – כי בודאי בענין זה מנח כל סוד הגאולה איך שהצדיקים סוף כל סוף יגמרו להחזיר וליחד שני צפנים הנ"ל שהם קודשא בריך הוא ושכינתיה ויעלו אפלו את הנשמות הכי גרועות והכי פחותות מנוקבא דתהומא רבה להחזירן לאביהן שבשמים, והם דברים מכסים ונעלמים מאד מעיני כל חי ואין יכולים לדבר מזה לפני אנשי העולם. נמצא שיש לי הסכמה מאותו המדינה שקולי נפלא מאד, ואני יכול לעשות כל מיני קולות שבעולם כנ"ל, ועתה אני נותן לכם זאת במתנה גמורה לדרשה שתהיו כמוני, ונעשה שם שמחה גדולה וחדוה רבה מאד – כי זהו עצם השמחה והחדוה כשזוכים להתקרב לצדיק אמת כזה שיש לו כל הקולות הנ"ל, כי הצדיק מגלה לאדם קצת מהקולות האלו וגם נותן לו במתנה גלוויים חדשים בעבודת השם יתברך, על ידי זה יכול האדם לטעם טעם חדש בכל ימי חייו מעין עולם הבא ממש, והשם יתברך יזכנו להתקרב לצדיקים אמתיים כאלו ולדבק את עצמנו בו יתברך בדבקות אמתית ונצחית כל ימי חייו מעתה ועד עולם, אמן ואמן.

את עצמו בתוך השלג (בלשון אשכנז: גיגראוניט אין שנייא) – וזהו גם כן מרמז על הפגם הנ"ל כי הכלב נוקם באדם שפגם בברית רחמנא ליצלו, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ג') שמי שלא תקן את בריתו ישמר עצמו מפלבים וכו', כי הכלב מכנה בשם שגל (עין ראש השנה ג' ע"א), הנאמר על תאנה זו הנקראת תאנת משגל, וזה מה שהיה הכלב מתחבט בתוך השלג אותיות שגל, כי זהו עצם הקרירות כמו שלג שנמשך על האדם על ידי פגם זה בבחינת (דברים כה, יח): "אשר קרף בדרך", והצדיק הראה כל זאת לאנשים אלו כדי שיידעו שיש ירידות ונפילות כאלו בעולם, וצריכים לרחם מאד על נשמות ישראל שנפלו בזה ולהחזירם בתשובה לאביהם שבשמים. וכל זה שמעו אלו החכמים והסתכלו ולא ראו דבר, גם לא שמעו ממנו (הינו מן זה שצוארו עקם) שום קול כלל, [רק שזה שצוארו עקם היה משליך קולות כאלו, ועל פן שמעו אלו הקולות, וממילא ראו שהוא יכול לעשות כל הקולות ולכונם ממש, וגם להשליך קולות, ועל פן יוכל לתקן את כל הנ"ל] – כי זהו עצם מעלת הצדיק שיכול להוריד עצמו לכל הקולות האלו ולדבר עם אנשים שנפלו וירדו לנפילות וירידות כאלו ולעורר אותם במקומם הפחות והגרוע לחזר להשם יתברך כי אין שום יאוש בעולם כלל, אבל מצד שני לא רואים הקול יוצא מהצדיק כלל.

סעודה שלישית שבת קדש פרשת לך לך תנש"א

דבר מוהר"א שז"ל נוראים ונפלאים על פי דברי רבנו ז"ל בלקוטי מוהר"ן חלק א' סימן כ"ט המדבר מקדשת הדבור

שיהיו נשמעים ונתקבלים אצל בני אדם, כי כח הדבור הוא מתנה נפלאה שנתן הקדוש ברוך הוא לבני אדם להשתמש בה בקדשה ובטהרה, והדבור הוא כ"סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (בראשית כה, יב), כי על ידו יכול האדם לבא למדרגות הכי גדולות וגבוהות בעבודת השם יתברך, ולכן באמת רק דבור הנשמע ונתקבל נקרא בשם דבור כי אם אינו דבור שנשמע ונתקבל אינו נקרא בשם דבור כלל, בבחינת (תהלים יט, ד): "אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם", הינו אם אין נשמע קולם אין זו נקראת אמירה ודבור כלל, ולכן צריכים תמיד למלאות את הדבור עם טוב, כי טוב הכל חפצים לשמע, והטוב הוא התגלות השם יתברך בעצמו כפי יכולתו, וכמו שכתוב (תהלים קמה, ט): "טוב ה' לכל", וכל מה שמוסיפים לדבר מהשם יתברך, וגם לדבר אל השם יתברך, זה נקרא דבור הנשמע ונתקבל, כי אזי הדבור בא מהדעת כי עקר הדעת הוא רק לדעת את ה', וכל מה שאדם מוסיף לדבר עם

פתח ואמר מוהר"א שז"ל, רבנו ז"ל אומר (אות א): כי לא כל דבור נקרא דבור, כי דבור שאינו נשמע ונתקבל אינו נקרא דבור, בבחינת (תהלים יט, ד): "אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם". ועקר מה שנתקבל הדבור, הוא מחמת הטוב שיש בו, כי טוב הכל חפצים. ועל פן כשיש טוב בהדבור, אזי הדבור נשמע ונתקבל, אבל כשאין טוב בהדבור אינו נתקבל. ואיך עושין הטוב בהדבור? הוא על ידי שלוקחין הדבור מהדעת, אזי יש בו טוב. אבל כשהדבור בלא דעת, אזי אין בו טוב. בבחינת (משלי יט, ב): "גם בלא דעת נפש לא טוב", נפש' הוא הדבור, כמו שכתוב (בראשית ב, ז): "ויהי האדם לנפש חיה", ותרגומו: 'לרוח ממללא'.

והסביר מוהר"א שז"ל, כי הנה עקר התכלית של הדבור של פן אדם הוא שיזכה לדבר דבורים נשמעים ונתקבלים, הן דבורי תורה ותפלה הנשמעים ונתקבלים אצל השם יתברך כפי יכולתו, והן דבורי אמונה ויראת שמים

תוך הנחל - פרשת לך לך תנש"א

המלאכים, שבזה אי אפשר לשום בריה להכחיש כלל, ובדרך זה יהיה דבורו תמיד מלא רק עם טוב אמת ונצחי, וממילא יהיה דבורו נשמע ונתקבל כראוי.

ואומר רבנו ז"ל (באות ב): וזה בחינת בגדים לבנים, הינו תקון הדבור שהוא בחינת מלכות פה, הוא בחינת בגדים לבנים. כי צריך לשמר מאד את הבגדים, שלא יבזה את הבגדים, רק לשמרן כראוי שלא יבוא עליהם שום פתם ורכב. וכל מי שהוא גדול יותר, צריך לשמר את הבגדים יותר. כי כל מי שגדול יותר, מדקדקין עמו יותר. ועל פן תלמיד חכם שנמצא רב על בגדיו חיב מיתה (שבת קיג ע"א), פי עמו מדקדקין יותר. פי הבגדים בעצמם הם דנין אותו, בבחינת דינא דמלכותא. פי הבגדים הם בחינת מלכות, פי רבי יוחנן קרא למאנה מכבדוּתא (שבת קיג ע"א), שזהו בחינת מלכות, בחינת (תהלים כ"ד): "מלך הכבוד". והם בחינת צדק מלכותא קדישא' (א), שזה בחינת הבגדים, בחינת (איוב כט, יד): "צדק לבשתי". והמבזה אותם, נמצא שהוא כמורד במלכות, ואז דינא דמלכותא דן אותו וכו', וזהו (קהלת ט, ח): "בכל עת יהיו בגדיך לבנים" וכו'.

ולתקן כל העברות בפרטיות הם רבים מאד, וכבד על האדם, ואי אפשר לתקן אותם, פי יש דקדוקים ופרטים רבים בכל לאו ולא. כן צריך לתקן כלליות הגידים, שהוא בחינת (דברים ה, יג): "ויגד לכם את בריתו", ואז, על ידי תקון הברית, שהוא כלליות הגידים, נתתקן ממילא כל הלאוין שעבר, ונמשך להם לבנונית וכו' וזהו בכל עת יהיו בגדיך לבנים, בגדיך דיקא, להמשיך להם לבנונית וכו', ובה תלוי פרנסה בלי טרח כי פרנסה שהוא בטרחא ובכבדות הוא מחמת שלא תקן תקון הכללי שהוא תקון הברית, כי מאן דזריק פרווין דנהמא עניות רדיף אבתייה, כל שכן מאן דזריק פרווין דמוחא (זהר פנחס רמד ע"א), ועל ידי שאדם מתקן תקון הברית יש לו פרנסה בלי טרח וכו' עין שם כל זה בדברי רבנו ז"ל.

והסביר מוהרא"ש ז"ל, כי הנה בתקון הדבור תלוי כל עקר תקונו של אדם, כי תקון הדבור הוא בחינת בגדים לבנים, שאדם מלביש עצמו בבגדים לבנים ונקיים לכבוד השכינה הקדושה, וזה מראה על גדל נקיותו וטהרתו בכל שאר גידיו ואיבריו, כי דיקא על ידי הפה נכר עקר מהותו של האדם, וכמו שכתוב (משלי ב, ו): "מפיו דעת ותבונה", הינו שיכולים להתבונן בדבורי פיו של האדם היכן הוא אויז בכל המדרגות, פי האדם מרחק לגלות בדבור פיו איפא הוא אויז, ואם האדם מנבל פיו חס ושלום זהו סימן שהוא פגום בברית ובשאר איבריו רחמנא ליצלן, כי ברית הלשון מכוננת נגד ברית המעור (עין לקוטי מוהר"ן, חלק

דעת כך דבריו נשמעים ונתקבלים ועושים רשם לטובה בכל מקום.

ואומר רבנו ז"ל (באות ב): ולהקים ולרומם את הדעת, הוא על ידי שבח הצדיקים. כשמשבחין ומפאריין את הצדיקים, על ידי זה נתרומם הדעת. בבחינת (דברים לב, יא): "כנשר יעיר קנו", 'נשרא' דא רוחא (כמובא בתקון ג' מהי"א תקונים), דא בחינת צדיק, בבחינת (במדבר כז): "איש אשר רוח בו". יעיר קנו שהוא מעורר המחין מתרדמותן, מבחינת מחין דקטנות, מבחינת שנה. קנו דא "קנה חכמה קנה בינה" (משלי ד), שהם המחין. ואפלו מלאכים כשורצים לעשות דבור שיהיה נשמע ונתקבל אצלם, בבחינת: 'עשי דברו לשמע בקול דברו', אזי הם משבחין ומפאריין את השם-יתברך תחלה, שהוא צדיקו של עולם, בחינת (תהלים קמה): "צדיק ה' בכל דרכיו", ועל ידי זה נעשה הדבור, בבחינת: 'לשמע' וכו'. וזה (תהלים קג): "ברכו ה' מלאכיו", הינו השבח שמשבחין תחלה את השם-יתברך שהוא צדיקו של עולם. ואחר כך על ידי זה: 'עושה דברו לשמע בקול דברו', שעושיין הדבור שהוא נשמע ונתקבל.

והסביר מוהרא"ש ז"ל, כי על ידי שמדברים שבח הצדיקים ומספרים ספורי מעשיות מצדיקים - נמשכת התעוררות גדולה בעולם, כי בני אדם מתחילים להשתוקק ולכסף לילך בדרךיהם הקדושים ונטהרת מחשבתם וזוכים להתדבק בו יתברך באמת (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן רל"א), וכן אומר רבנו ז"ל בספר המדות (אות משיח סימן א') ספורי מעשיות של צדיקים ממשיכים אור של משיח בעולם ודוחים הרבה חשך וצרות מן העולם וגם זוכה לבגדים נאים עין שם, פי לדבר משבח הצדיקים ומן הפעלות הנפלאות שפעלו בעולם, זה מרומם ומעורר המוחין מתרדמתם ונתעורר הדעת עד שגם בתוך שאר כל דבוריו נמשכת דעת אמתית דקדושה, ובני אדם כבר תאבים ומשתוקקים מאד לשמע דבוריו, ואפלו המלאכים כשורצים לעשות דבור שיהיה נשמע ונתקבל אצלם הם משבחין ומפאריין את השם-יתברך שהוא צדיקו של עולם, ובאמת זהו עקר תכלית הדעת והדבור שידבר תמיד דבורים קדושים מהשם-יתברך ומתורתו ועל ידי זה יתמלא העולם עם דעת אמתית לדעת את ה', ולכן זוהי גם עצה טובה לאדם כשורצה לעשות דבור הנשמע ונתקבל שידבר רק משבח השם-יתברך ויעורר בני אדם לאור האמונה הקדושה, כי לפעמים כשיתחיל לדבר משבח הצדיקים אזי יהיו נמצאים בני אדם כאלו שאינם אויזים מהצדיק הנה ויתחילו לדבר עליו כל דבר אסור חס ושלום, ולכן הכי טוב לדבר משבח השם-יתברך כמו

תוך הנחל - פרשת לך לך תנש"א

א', סימן יט), וכן אומר רבנו ז"ל בספר המדות (אות נבול פה, סימן א): 'מי שמדבר נבול פה בידוע שלבו חושב מחשבות און'. ואיש כזה לבוש בגדים צואים ובודאי אינו משיג שום השגה בהשגות אלקותו יתברך, ואדרבה גורם פרוד בין קדשא בריך הוא ושכינתיה ומלביש השכינה הקדושה במלבושים בלתי נקיים רחמנא ליצ'לן.

מה שאין פן מי שזוכה לתקון הדבור הוא מלביש עצמו והשכינה הקדושה בכגדים לבנים ונקיים, כי הדבור הוא בחינת מלכות, ודיקא על ידי דבורו של אדם הוא מקבל על עצמו על מלכות שמים, כי ברבוי דבורים של התפלה והתבודדות להשם יתברך האדם נדבק בו יתברך באמת ונפר קבלת על מלכותו יתברך אצלו, ואזי נחשב כאלו הלביש עצמו בכגדי מלכות, כי הכגדים הם בחינת מלכות, וכמו שרבי יוחנן קרא למלבושיו מכבודותא, שזהו בחינת מלכות וכמו שכתוב (תהלים כ"ד) מלך הכבוד, פי עקר יקרותו וחשיבותו של אדם ניפר מבחון על ידי מלבושיו, ואפלו איש פשוט כשיהיה מלביש בכגדי מלכות הכל יתנו לו כבוד, ולכן כשאדם זוכה לקדש ולטהר דבוריו ותמיד מדבר רק בשבח השם יתברך ובשבח הצדיקים האמתיים, על ידי זה זוכה להלביש עצמו בכגדי כבוד ובכגדים לבנים וזוכה לכבוד עילאה כבוד אלקי שזהו עקר שלמות הכבוד.

ועלינו לדעת אשר גם בגשמיות צריך האדם לרקדק בכל עת שיהיו בגדיו נקיים וטהורים, כי ידוע לנו איך שרבנו ז"ל הקפיד על זה מאד, ואמר (ע"י לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן קכז) שהכגדים בעצמם תובעים את האדם אם לא נזהר בשמירתם לכבדם כראוי ולהחזיקם בנקיות, ומספרים על רבנו ז"ל בעצמו שהיו בגדיו כל כך נקיים עד שאפלו השולים של נעליו היו נקיים תמיד, והנה אפלו בימות השבוע צריכים לרקדק בכל זה ומכל שפן בשבת קדש צריך האדם לרקדק מאד ללביש בגדים נקיים כראוי, ומוכא מהאריז"ל שילביש האדם ארבעת בגדי לבן בשבת קדש כדגמת ארבעת בגדי לבן של הכהן גדול, ואף שאצל רב תלמידי הבעל-שם טוב הקדוש ז"ל לא נתפשט מנהג זה כל-כך, אבל חכמי הספרדים דקדקו בזה מאד, וכן היו כמה צדיקים שנהגו כן, ולכן במקום שאפשר להנהיג מנהג זה ולא יהיה כמשנה בעיני בני-אדם - בודאי כדאי לנהג כן, אבל לעשות דבר משנה בעיני הבריות אין זה כדאי, כי הלא אמרו חכמינו הקדושים (ירושלמי ארזי רבה ז') אל תהיה כאבל בין החתנים וכחיתן בין האבלים, אבל במקום שאין מנהיג קבוע בודאי כדאי לנהג כך, ובפרט שרבנו ז"ל אומר שפרנסה בלי טרח תלויה בבחינת בגדים לבנים וכו', הרי יש בזה סגולה

גדולה מאד, וידוע אצלנו כשרבנו ז"ל גלה תורה זו התחיל ללביש בגדים לבנים בשבת-קדש (וכן הנהיג מוהר"א ש ז"ל בעיר יבנאל ללביש בגדים לבנים בשבת קדש, כי שם לא היה שום מנהג קבוע קדם לכן).

והנה פרנסה בלי טרח תלויה בכגדים לבנים, מחמת שבגדים לבנים מורה על תקון בריתו של אדם שזהו תקון המוחין, כי על ידי שאדם שומר בריתו הוא נזהר מאד לא לקלקל מח מחשבתו ועל ידי זה הדעת אצלו בשלמות תמיד, ומי שיש לו שלמות הדעת בודאי לא ישחיר ימיו ושנותיו בעבודת פרך וביגיעה וטרח רבה, רק תמיד יתן עצה לנפשו בפרנסה קלה ונקיה ויבטח בה' שבודאי יזמין לו כל צרכו ולא ידאג עבור פרנסתו כלל, ולכן כל מה שאדם זוכה לתקן בריתו ולזכך ברית הלשון כפי זה נמשך עליו דעת אמתית דקדושה ובודאי תבוא פרנסתו בלי טרח ויגיעה.

והנה אחד מעקרי הכללים בשמירת הלשון הוא לשמר לשונו לא לעשות ריב ומחלוקת על הצדיקים, כי מי שמעז פניו ומתחצף נגד צדיקים אמתיים ומדבר כנגדם, זהו סימן שבודאי פגום מאד בבריתו, וכמו שכתוב (תהלים נה, כ"א): "שלח ידיו בשלמיו חלל בריתו", ולכן כדאי תמיד לרחק עצמו בתכלית הרחוק מכל מיני מחלוקת שיש בעולם, כי כבר הזהירו אותנו חכמינו הקדושים (אבות ב. י'): 'הוי זהיר בגחלתן שלא תפנה'.

וזה מה שמבאר בהמשך דברי רבנו ז"ל שמפגם הדבור ופגם הברית נמשך בחינת חולי נופל רחמנא ליצ'לן, כי כאשר הדמים מתגברים ומתזיזים להמח על ידי זה נלחץ המוחין ורועשים האיברים ונעשה חולי נופל רחמנא ליצ'לן, ומוהר"ן ז"ל מסביר שחולי זה הוא נפילה ברוחניות ובגשמיות, כי כשאדם מפקיר דבורי פיו וגם בא מזה לפגמים אחרים רחמנא ליצ'לן, על ידי זה נופל לקטנות המוחין ואי אפשר להקים את עצמו כלל, וכל הצרות שיש לאדם נמשכים מפגם הדבור, בבחינת מה שכתוב (תהלים קמת, ח): "רוח סערה עשה דברו", ופרש רבנו ז"ל (עין לקוטי מוהר"ן חלק א' סימן ל"ח) שכל הרוח סערה והצרות והיסורים שעוברים על האדם נעשים על ידי דבורו, כי זה גורם לו נפילה ברוחניות ובגשמיות ואינו יודע לשית עצה לנפשו ולהקים עצמו מנפילתו, ולכן בודאי כדאי לאדם לשמר דבורי פיו מאד ותמיד רק לדבר משבח השם יתברך ומשבח הצדיקים שזהו עקר תקון הדבור כנ"ל, כי כל מה שיוסיף לדבר דבורים קדושים כאלו יתרום ויתגדל דעתו ומחו, וממילא יהיה נמשך עליו קדושה וטהרה גדולה ויזכה לתקן את בריתו כראוי, ועל ידי זה ממילא גם יתתקן כל שאר איבריו התלויים

תוך הנחל – פרשת לך לך תנש"א

חסר ה' איברים, שתי עינים ושתי אזנים וראש הגויה, אוסיף לך אות על שמך, ויהיה מנין אותיותיך רמ"ח כמנין איבריך עין שם, כי דיקא על ידי ברית מילה שהוא עקר תקון הברית – האדם שולט על כל רמ"ח איבריו, ובזכות שאברהם אבינו עסק תמיד בתקון הדבור, וגלה ופרסם אלקותו יתברך לכל הבריות, [שזה תקון הדבור והדעת לדבר בשבח השם יתברך וכנ"ל], לכן זכה לקבל מצות מילה שהוא תקון הברית ותקון כלליות הגידים, והוריש ירושה קדושה זאת לבניו עד סוף כל הדורות שיהיה נרשם בכשרם קדושה זו ויהיה להם הפח לדבק עצמם בו יתברך באמת, וכמוכא בזהר הקדוש (לך לך צג ע"א) שעם ישראל נקראים צדיקים על שם שהם נמולים. אשרי הזוכה להמשיך על עצמו תקון הברית בשלמות לשמור בריתו כראוי ולדבק דבורי פיו רק בו יתברך, כי על ידי זה ימשיך על עצמו רוח של קדושה וטהרה עלאה ויהיה דבוק בו יתברך בדבקות אמתית ונצחית, השם יתברך יזכנו להגיע לכל זה באמת אמן כן יהי רצון.

בתקון הברית שהוא תקון הכללי, וכמבאר כל זה היטב בדברי רבנו ז"ל בתורה זו, כי על ידי תקון הברית שהוא כלליות הגידין על ידי זה זורקים תקונים ולבנונית לכל המקומות הצרים והדקים והאדם זוכה לתקן כל רמ"ח איבריו ושק"ה גידיו, אשרי מי שזוכה לתקן דבורו באמת ולקדש בשר גופו בהארת אלקותו יתברך, אשרי לו ואשרי חלקו.

וקשר מוהרא"ש ז"ל את כל הענין הנ"ל לפרשת השבוע (פרשת לך לך) בקשר נורא ונפלא מאד, כי בפרשה זו נתנה מצות ברית מילה לאברהם אבינו, וכמו שכתוב (בראשית יז, א): וירא ה' אל אברהם ויאמר אליו אני אל שדי התהלך לפני והיה תמים, אל שדי הוא השם הקדוש של תקון הברית שנקרא שדי על שם ששדי יורה כחץ לבנונית ותקונים לכל המקומות הצרים והדקים (כמבאר בדברי רבנו ז"ל בתורה זו), וזהו התהלך לפני והיה תמים, ופרש רש"י התהלך לפני במצות מילה ובדבר הזה תהיה תמים, שכל זמן שהעלה בך אתה בעל מום לפני, כי עד עכשו אתה

מוצאי שבת קדש פרשת לך לך תנש"א

דבר מוהרא"ש ז"ל נוראים ונפלאים בדברי רבנו ז"ל לקוטי מוהר"ן חלק ב' סימן יג המדבר מהמחלוקת והרדיפות שעל האדם

טבע האדם שבשעה שהולך הכל כסדר וטוב לך הוא יקרב אותך בכל מיני קרוב, אבל כשאתה נמצא בצרה יברח ממך ולא ירצה לקחת חלק בצרה שלך, כי (משלי יד, ט): "ואהבי עשיר רבים", וכלם אוהבים לרוץ לאיש עשיר ולהשתתף בעשירותו, אבל (קהלת ט, טז): "וחכמת המסכן בזויה", ותכף שאדם נעשה עני ומסכן אפלו אם יהיה החכם הכי גדול בעולם אין אף אחד מסתפל עליו, ולכן יזכר האדם היטב שאין לו שום עציה אחרת בעת דחקו רק לברח להשם יתברך ולהתפלל לפניו שיושיע אותו מצרתו ואז בודאי יושע בכל מה שצריך.

וזה שאמרו (אבות ב, א): 'הווי זהירין ברשות שאין מקרבים לו לאדם אלא צרך עצמן נראין כאוהבין בשעת הנאתן ואין עומדין לו לאדם בשעת דחקו', הינו שבדרך כלל כל מה שיקרב אותך בני אדם זהו רק לצרך עצמן כי רוצים להנות ממך משהו, אבל תכף ומיד שאתה נמצא באיזו שעה דחוקה אינם רוצים להכיר אותך כלל ומתרחקים ממך בתכלית הרחוק, ולכן למה יהיה פתי וכסיל לבטח בהם בראשונה, יותר טוב לבטח רק בהשם יתברך לבד שהוא יושיעו ואזי תהיה לו הצלחה תמיד בחיים.

פתח ואמר מוהרא"ש ז"ל, רבנו ז"ל אומר, כשחולקין על האדם, נמצא שרודפין אותו והוא בורח בכל פעם להשם יתברך, וכל מה שחולקים עליו יותר – מקרבים אותו יותר להשם יתברך, כי השם יתברך בכל מקום בבחינת (תהלים קלט, ח): "אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנד", נמצא שבכל מקום בורח להשם יתברך, וזה בחינת (שמות יד, ט): "ופרעה הקריב" – שהקריב את ישראל לאביהם שבשמים (שמות רבה כא, ה), שעל ידי רדיפתו אותם נתקרבו יותר להשם יתברך כנ"ל, עד כאן לשון רבנו ז"ל.

והסביר מוהרא"ש ז"ל, כי הנה זה ברור שכל הצרות והיסורים שעוברים על האדם זה בשביל תכלית מיוחדת, הינו לעורר האדם לחזור בתשובה שלמה לפניו יתברך, כי לפעמים האדם ישן את ימיו ושנותיו ונדמה לו שהכל עמו כסדר ואין לו מה לתקן כלל, אבל כשעוברים עליו צרות ויסורים שונים חס ושלום אזי מתחיל להתבונן במעשיו אולי באמת יש לו מה לתקן בזה העולם, ולכן הדבר הראשון שיעשה האדם אם רואה שעובר עליו איזה משבר בחיים שיברח רק להשם יתברך ויתפלל ויתחנן לפניו שימתיק מעליו כל הדינים, ולא ישים בטחונו בשום בשר ודם כלל, כי צריך לדעת שבשעת דחקו לא יעזור לו אף אחד בעולם אפילו החבר הכי טוב שלו, וזה

תוך הנחל – פרישת לך לך תנש"א

זוהי מה שאמרו חכמינו הקדושים (גטין ד' ע"א) ששלח לו מר עוקבא לרבי אלעזר, בני אדם העומדין עלי ובדי למוסרם למלכות מהו וכו', ושלח לו, דום לה' והתחולל לו, דום לה' והוא יפיל לך חללים חללים, השכם והערב עליהם לבית המדרש והם כלים מאליהם – שג+לה לו עצה זו שכאשר יש לאדם צרות ויסורים מבני אדם עצתו להשכים ולהעריב לבית המדרש וללמד ולהתפלל, ועל ידי זה יתבטלו כל שונאיו לגמרי, כי תכף כשהאדם מתקרב להשם-יתברך על ידי צרותיו, נמצא שקבל הצרות לשם תכליתן ומתבטלות מאליהן, ולכן זו עצה טובה מאד לאדם כשרואה שיש עליו דינים ויסורים שיידקדק מאד להשכים ולהעריב לבית המדרש ולהתפלל בקר וערב במגן דיקא, כי על ידי זה בודאי יזכה לראות ישועה גדולה בכל מה שצריך, והשם-יתברך יזכנו להמתיק כל הצרות והיסורים מעלינו לגמרי ונזכה להתקרב אליו יתברך באמת ובתמים כל ימי חיינו, אמן ואמן.

זוהי ענין הפסוק שמביא רבנו ז"ל מה שאמר דוד המלך: אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנגף – שהבין היטב שאין עצה אחרת רק לברח להשם-יתברך, כי על מי עברו צרות ויסורים בחייו כמו על דוד המלך עליו השלום, שסבל עוד מימי קטנותו מאחיו ומחמיו ואחר כך מבניו ומכל הסנהדרין שפסקו עליו שאינו ראוי לבוא בקהל עד שיצאה בת קול מתחת כסאם הלא "הוא יקראני אבי אתה" (תהלים פט, כו), כמובא, הינו איך תעזו לפסל את דוד מלבא בקהל הרי הוא קורא אותי תמיד אבי, הינו שהוא בורח תמיד אלי בכל עת צרותיו, ולכן בודאי הוא בני חביבי, וזה היה דרך דוד המלך עליו השלום כל ימי חייו שברח רק להשם-יתברך מכל צרותיו, וכמו שכתוב במלחמת צקלג שהיה צר לו מאד על שלקחו כל הנשים והטף ורצה העם לסקלו ואז כתיב (שמואל-א ל, ו): "ויתחזק דוד בה' אלקיו" – כי הבין שעכשו אין לי שום מנוס ומבטח רק להתחזק בהשם-יתברך כי אף אחד לא ירצה לחזק אותו כלל רק לשבר אותו, וכשאדם קובע ידיעה זאת בלבו שאין לו שום התחזקות בעולם רק על ידי השם-יתברך לבד אזי בודאי יהיה נגאל מכל צרותיו.

